

D. FERNANDI

VASQVII MENCHACENSIS

PINCIANI HISPANI IVRE CONSULTI

IN SUMMO DOMINICAE REI PHILIPPI

HISPANIARVM REGIS CATH.

PRATORIO SENATORIS,

CONTROVERSIARVM ILLUSTRIVM

ALIARVM QVE VSU FREQVENTIVM

LIBRI TRES.

VENETIIS,
Apud Franciscum Rampazetum
M D L X I I I I.

POTENTISSIMO

INVICTISSIMO QVE MONARCHAE

PHILIPPO HISPANIARVM, NOVIORBS,

VTRIVSQUE SICILIAE ETC.

REGI CATHOLICO,

FERNANDVS VASQVIVS MENCHACENSIS

IN SVMMO DOMINICAE

REI PRAETORIO SENATOR S.

QMNEIS, qui reipublicae praesent principes (monarcha christianissime ac potentissime) duo ob oculos tenere debere praecpta, Platonis sententia est: Primum, ut suorum comodorum obliti, civium duntaxat utilitatem tucantur, ut enim tutela minoru, sic & procuratio reipublicae, ad utilitatem eorum, qui commissi sunt, non ad eorum, quibus commissa est, gerenda est. Alterum, ut uniuerso populo consulant, subueniant, ac prospiciant, ne dum unam, aut alteram tantum partem intuentur, reliquas deserant. Id quod (ut uoce Maronis utar) per paucos, quos equus amavit Iupiter, aut ardens euexit ad aethera uirtus, assequutos fuisse, uel ex eo intueri licet, quod summus principum & legu latorum ueteris testamenti Moses cum Iudaeis praesideret omnibusq; civibus aequè solus consulere, ius reddere, omniaq; prospicere, studeret, nec id uires, aut humana fragilitas concederent; maiora negocia minoribus impeditus, & minora maioribus obrutus, perficere non ualebat; quod Exodi, cap. xviii. memoria proditum est, ut quod Lincus noster de eo, qui binos lepores pariter insectaretur, sicq; utroque ut careret necessum esset modulabatur, ipsi Mosi obrigisse uideretur. Sicq; & rei ipsius experientia probe edoctus, & potissimè iethri suasu uictus destitit ob incepto; coepitq; maiora per se, reliqua uerò per probos, prudētēsq; uiros, & magistratus peragere, ac expedire. Sed (mirabile dictu) quod onus ipsi Mosi (qui solus inter mortales diuinā faciem aspectumq; coram intueri & contemplari, caelitusq; latas leges generi humano tradere meruit) impar grauisimumq; fuisse, apparuit, id tibi (regum humanissime ac potentissime) leue ac lenē & suaue esse uidetur, qui res graues & arduas mira peritia, fortitudine, & iustitia gubernare & moderare ita soles, ut non solum mediocrium, uerum nec minimarum etiam rerum, uel personarum curam & tuitionem, (quae tua principum optime & maxime, clementia, mansuetudo, & beneficentia est) praetermittere uidearis: tuiq; facilem placidumq; adytum tam mini-

SERIES CHARTARVM.

ABCDEFGHIJKLMN OPQRSTVXYZ AA BB CC DD EE FF GG HH II
KK LL MM.

abcdefghijklm nopqrstxyz aa bb cc dd ee ff.

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn.

A B C D.

Omnes sunt Duerniones, præter ff. Nn. & D. Terniones.

VENETIIS,
Apud Franciscum Rampazetum.
M D LXIII.

I
CONTROVERSIARVM ILLVSTRIVM,
ALIARVMQVE VSV FREQVENTIVM
LIBRI TRES.

AVTHORE FERNANDO VASQVIO A' MENCHACA
PINÇIANO HISPANO IVRECONSVLTO,
IN SVMMO DOMINICAE REI PRAETORIO PHILIPPI
HISPANIARVM REGIS CATHOLICI SENATORE.

S V M M A E.

HOMO homini ut prodesse velit de iure natura est.
 Iure naturali abutimur falsis imbuti doctrinis.
 Homo homini precies. Adulatores principum humano generi pestis nocentissima.
 5 Homines ingenij hebetioris seruos non esse.
 6 Axioma impia sententia.
 7 Alexandri historia & tyrannus.
 8 Injustitia qua pestis capitalior.
 9 Sermus homo iure natura non est.
 10 Historia Antigoni.
 11 Virtus virtutis specie tegere uenenam est ualidissima.
 12 Libri huius inscriptio declaratur.
 13 Oratio prima.
 14 Oratio sequens.
 15 Injustitia commendatio.
 16 Potestatis utriusque finis.
 17 Injustitia denegatio principibus periculosa.
 18 Maioribus maiora debentur.
 19 Inuidia parens impetis.
 20 Inuidia sedatur uirtute.
 21 Aequale mtri.
 22 Homines non esse in aequali fortuna ad decus nisi uersi expediebant.
 23 Aequalitas inter homines an esse expediat.
 24 Historia Licorgi.
 25 Historia Curij.
 26 Dominum habere nobiliorem confert ad dignitatem uasallorum, & nobiliores habere subditos confert ad nobilitatem & dignitatem principu.

27 Christi in genus humanum beneficia. & nu. 28.
 29 Iudices Hispanenses a rege electi digniores ceteris.
 30 Vasallos an principibus uendere liceat ob publicam necessitatem.
 31 Publica utilitas reparanda non quorundam impensa aut damno, sed uniuersorum.
 32 Dignior qui potentior.
 33 Qualitas adiuuncta uerbo intelligitur secundum tempus uerbi.
 34 Potentia nulla & finita exequantur.
 35 Finitorum sola remanet umbra.
 36 Historia uariarum ciuitatum.
 37 Fascent saxa & monumenta.
 38 Tempus omnium rerum sepulchrum.
 39 Fabulla Sarrani.
 40 Historia Archidami.
 41 Historia Alexandri Magni.
 42 Historia Antigoni Macedonum regis, et nu. 107.
 43 Regna, imperia, principatus instabiles.
 44 Historia uariae Priami & Cresi & Lerxis.
 45 Historia Aenea.
 46 Historia Romuli & Remi.
 47 Historia Secuale.
 48 Historia Horatij.
 49 Historia Pergemioorum.
 50 Historia Cresi.
 51 Historia Cresi.
 52 Historia Dionisij.
 53 Historia Annibalis.
 54 Historia Fabij Maximi.
 55 Historia Marij.
 56 Historia Pompeij Magni.
 57 Historia Lentuli & Certhegi & Catilinae.
 58 Historia Iulij Caesaris.
 59 Historia Priami, Hecctoris, Polixena, Casandrae.